PLAN OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZO – EDUKACYJNY PUBLICZNEGO ŻŁOBKA W JEMIELNICY

Nazwa Instytucji:	PUBLICZNY ŻŁOBEK W JEMIELNICY	
Organ prowadzący:	Gmina Jemielnica	
Struktura i lokalizacja	Publiczny Żłobek w Jemielnicy Długa 11 B 47-133 Jemielnica	
	Liczba miejsc:	32
	Grupy wiekowe:	I grupa – 16 dzieci II grupa– 16 dzieci

WPROWADZENIE

Żłobek w Jemielnicy jest placówką opiekuńczo–wychowawczo–edukacyjną zapewniającą dzieciom w wieku do lat 3 opiekę w warunkach zbliżonych do domowych, bezpieczeństwo emocjonalne i fizyczne oraz stymulujące środowisko do rozwoju.
Celem działalności jest wspieranie dziecka w jego indywidualnym tempie rozwoju, poszanowanie jego potrzeb, emocji i praw, a także wspieranie rodziny w procesie wychowania.

Plan został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, aktualną wiedzę pedagogiczną i psychologiczną oraz doświadczenie personelu żłobka. Uwzględnia on standardy opieki w zakresie organizacyjnym, kadrowym, edukacyjnym, wychowawczym i opiekuńczym.

PODSTAWA PRAWNA

- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2024 poz. 1882).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2023 poz. 204).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie wymagań sanitarnych dla żłobków i klubów dziecięcych.
- Karta Praw Dziecka i Konwencja o Prawach Dziecka.
- Statut Żłobka w Jemielnicy.

CELE PLANU

Celem planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego jest zapewnienie dzieciom wszechstronnego rozwoju w warunkach bezpieczeństwa, akceptacji i szacunku dla ich indywidualnych potrzeb oraz tempa rozwoju. Plan obejmuje kompleksowe działania w zakresie:

1. **Opieki** – zaspokojenie potrzeb biologicznych, emocjonalnych i społecznych dziecka.
2. **Wychowania** – kształtowanie postaw społecznych, emocjonalnych, moralnych i prospołecznych.
3. **Edukacji** – wspieranie rozwoju poznawczego, mowy, motoryki, samodzielności i zainteresowań poznawczych.
4. **Współpracy z rodzicami** – zapewnienie spójności oddziaływań wychowawczych i budowanie relacji partnerskich.

CELE SZCZEGÓŁOWE

I. Zapewnienie bezpieczeństwa i dobrostanu dziecka

- Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego.
- Tworzenie środowiska sprzyjającego adaptacji i poczuciu bezpieczeństwa.
- Wspieranie procesu adaptacji i budowanie więzi z opiekunami.
- Zapewnienie profesjonalnej, zgodnej ze standardami opieki, w tym opieki nad dziećmi ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi.

II. Rozwój emocjonalny i społeczny

- Wspieranie rozwoju emocjonalnego i społecznego dzieci.
- Kształtowanie pozytywnych relacji z rówieśnikami.
- Wprowadzanie dziecka w świat wartości, tradycji i norm społecznych.
- Uwrażliwianie dzieci na piękno przyrody, muzyki, sztuki i tradycji.
- Współpraca z rodziną i wspólne wspieranie rozwoju dziecka.

III. Rozwój samodzielności i kompetencji życiowych

- Rozwijanie samodzielności i autonomii dziecka.
- Kształtowanie samodzielności i umiejętności samoobsługowych.
- Kształtowanie nawyków higienicznych, zdrowotnych i kulturalnych.
- Wspieranie rodziców w procesie wychowania i rozwoju dziecka.

IV. Rozwój poznawczy i komunikacyjny

- Rozwijanie ciekawości poznawczej i potrzeby eksploracji.
- Rozwijanie ciekawości poznawczej, wyobraźni i myślenia przyczynowo–skutkowego.
- Zapewnienie dzieciom warunków do doświadczania świata poprzez aktywność i zabawę.
- Zapewnienie warunków do rozwoju mowy i komunikacji.

V. Rozwój motoryczny i sensoryczny

- Wspieranie rozwoju motorycznego i sensorycznego dziecka.
- Zapewnienie dzieciom różnorodnych form aktywności ruchowej i eksploracyjnej, dostosowanych do ich wieku i możliwości.

OBSZARY DZIAŁAŃ

1. Działania opiekuńcze

- indywidualne podejście do potrzeb dziecka (sen, posiłki, odpoczynek, higiena),
- zapewnienie warunków bezpieczeństwa, troski i ciepła emocjonalnego,
- wspieranie dzieci w treningu czystości i samoobsłudze,
- obserwacja rozwoju dziecka i dokumentowanie postępów.

2. Działania wychowawcze

- wdrażanie dzieci do współpracy, dzielenia się, czekania na swoją kolej,
- rozwijanie empatii, życzliwości i szacunku wobec innych,
- modelowanie pozytywnych zachowań poprzez przykład dorosłych,
- uczenie rozpoznawania i wyrażania emocji w akceptowany sposób,
- celebrowanie ważnych dni i świąt (urodziny, Dzień Dziecka, Dzień Rodziny, itp.),
- kształtowanie poczucia przynależności do grupy.

3. Działania edukacyjne

- rozwijanie motoryki małej i dużej poprzez codzienne zabawy ruchowe,
- wspieranie rozwoju poznawczego i językowego (zabawy dźwiękonaśladowcze, czytanie, opowiadania),
- umożliwianie doświadczania świata poprzez zabawy sensoryczne i eksperymenty,
- organizowanie zajęć plastycznych, muzycznych i parateatralnych,
- wdrażanie dzieci do samodzielności w działaniu i podejmowaniu decyzji,
- poznawanie otoczenia przyrodniczego – spacery, obserwacje zmian w naturze.

METODY PRACY Z DZIEĆMI

1. Metody czynne

- zabawy manipulacyjne i konstrukcyjne,
- zabawy ruchowe, rytmiczne, taneczne,
- doświadczenia sensoryczne (dotyk, dźwięk, smak, zapach, światło),
- eksperymentowanie i samodzielne odkrywanie.

2. Metody słowne

- rozmowa, czytanie krótkich tekstów, wierszyków i piosenek,
- nazywanie czynności, emocji i przedmiotów,
- stosowanie komunikatów pozytywnych i krótkich, zrozumiałych zdań.

3. Metody percepcyjne

- obserwacja, pokaz, naśladownictwo,
- kontakt z przyrodą i otoczeniem,
- rozpoznawanie dźwięków, barw i kształtów.

4. Metody twórcze

- działania plastyczne i konstrukcyjne,
- zabawy teatralne, ruchowe, muzyczne,
- muzykoterapia i zabawy z rekwizytem.

5. Metody opiekuńczo-wychowawcze

- indywidualne podejście do dziecka,
- pozytywne wzmacnianie zachowań,
- budowanie relacji opartych na zaufaniu i empatii,
- organizacja przestrzeni umożliwiającej samodzielność i bezpieczeństwo.

PLANOWANE AKTYWNOŚCI

Obszar rozwoju	Przykładowe aktywności	Spodziewane efekty
Rozwój emocjonalno-społeczny	– Zabawy integracyjne w małych grupach („Podaj piłkę koledze”, „Złap uśmiech”) – Piosenki na powitanie i pożegnanie („Dzień dobry, witam was”) – Zabawy w rozpoznawanie i naśladowanie emocji („Jaką mam minę?”) – Wspólne porządkowanie zabawek i przestrzeni – Rozmowy o przyjaźni, emocjach i pomaganiu innym	– Dziecko potrafi nawiązywać kontakty z rówieśnikami – Uczy się rozpoznawania i nazywania emocji – Przejawia postawy życzliwości i empatii – Współdziała w grupie i przestrzega prostych zasad
Rozwój poznawczy i językowy	– Zabawy manipulacyjne i konstrukcyjne (klocki, układanki) – Zabawy sensoryczne (przesypywanie, przelewanie, zabawy wodą) – Oglądanie książeczek i wspólne czytanie krótkich opowiadań – Zabawy w rozpoznawanie dźwięków („Co tak brzmi?”) – Proste eksperymenty przyrodnicze (obserwacja wody, roślin, pogody)	– Dziecko rozwija ciekawość poznawczą – Rozumie i posługuje się nowymi słowami – Potrafi skupiać uwagę i słuchać – Zaczyna rozumieć związki przyczynowo-skutkowe
Rozwój ruchowy (motoryka duża i mała)	– Zabawy ruchowe przy muzyce („Stary niedźwiedź”, „Maszerują dzieci drogą”) – Tory przeszkód (chodzenie po poduszkach, czołganie się przez tunele) – Zabawy z piłkami i balonami – Ćwiczenia paluszkowe („Idzie rak”, „Tu paluszek, tam paluszek”) – Zabawy na świeżym powietrzu (bieganie, puszczanie baniek, zabawy w piasku)	– Dziecko rozwija sprawność ruchową – Usprawnia koordynację wzrokowo-ruchową – Ćwiczy równowagę i orientację w przestrzeni – Chętnie uczestniczy w aktywności fizycznej
Rozwój twórczy i estetyczny	– Malowanie palcami, gąbkami, pędzlami – Wyklejanki z papieru, bibuły, liści – Zabawy muzyczno-ruchowe z instrumentami (grzechotki, bębenki) – Taniec z chustkami i wstążkami – Zabawy w teatrzyk z pacynkami – Prace plastyczne tematyczne („Jesienne drzewo”, „Moja rodzina”)	– Dziecko rozwija wyobraźnię i ekspresję twórczą – Uczy się wyrażać emocje poprzez sztukę i ruch – Rozwija wrażliwość estetyczną i zainteresowanie muzyką i plastyką
Rozwój samoobsługowy	– Nauka mycia rąk i twarzy – Próby samodzielnego jedzenia – Ubieranie i rozbieranie się z pomocą	– Dziecko nabywa podstawowe nawyki higieniczne

Obszar rozwoju	Przykładowe aktywności	Spodziewane efekty
	dorosłych – Porządkowanie po zabawie	– Staje się coraz bardziej samodzielne w codziennych czynnościach – Uczy się odpowiedzialności za swoje rzeczy i otoczenie

RAMOWY ROZKŁAD DNIA

Godzina	Działania	Cele
7:00–8:30	Przyjmowanie dzieci, zabawy swobodne, integracyjne, rozmowy z rodzicami	Adaptacja, budowanie relacji, rozwój społeczny
8:30–8:45	Przygotowanie do śniadania, śniadanie	Samodzielność, higiena, kultura jedzenia
9:00–9:30	Czynności higieniczne, przygotowanie do zajęć	Organizacja dnia, wdrażanie rutyny
9:30–10:00	Zabawy edukacyjno-rozwojowe (muzyka, plastyka, logopedia, ruch)	Rozwój psychoruchowy i poznawczy
10:00–10:15	Drugie śniadanie, higiena	Odpoczynek i zaspokojenie potrzeb fizjologicznych
10:15–11:00	Zabawy tematyczne, spacery, zabawy na powietrzu	Poznawanie świata, rozwój ruchowy
11:00–11:15	Przygotowanie do obiadu, higiena	Samodzielność i nawyki higieniczne
11:15–11:45	Obiad	Samodzielność w jedzeniu, współdziałanie
11:45–14:00	Odpoczynek poobiedni	Regeneracja sił, relaks, wyciszenie
14:00–14:20	Czynności pielęgnacyjne, trening czystości	Utrwalanie higieny osobistej
14:20–14:45	Podwieczorek	Spokojne spożywanie posiłku
14:45–17:00	Zabawy swobodne, kąciki tematyczne, rozmowy z rodzicami	Rozwój zainteresowań i samodzielności

WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

- codzienny kontakt i wymiana informacji o dziecku,
- wspólne ustalanie indywidualnych form wsparcia,
- konsultacje i spotkania tematyczne,
- organizacja uroczystości rodzinnych (Dzień Rodziny, Wigilia, spotkania integracyjne),
- wspólne działania na rzecz rozwoju i promocji żłobka.

OCZEKIWANE EFEKTY

Dziecko:

- czuje się w żłobku bezpiecznie i akceptowane,
- nabywa umiejętności samoobsługowe,
- rozwija mowę i komunikację,
- potrafi współdziałać w grupie,
- rozwija ciekawość poznawczą i samodzielność,
- potrafi rozpoznawać i nazywać emocje,
- jest pogodne, aktywne i ciekawie uczestniczy w zabawie.

STANDARDY ORGANIZACYJNE I WARUNKI OPIEKI

1. **Bezpieczeństwo i higiena:**

    - Codzienna kontrola stanu pomieszczeń i zabawek.
    - Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny osobistej.
    - Regularne szkolenia personelu z zakresu pierwszej pomocy i ewakuacji.
    - Odpowiednia liczba opiekunów w stosunku do liczby dzieci.

2. **Warunki lokalowe:**

    - Sale jasne, przestronne, z dostępem do światła dziennego i wentylacji.
    - Wydzielone strefy: zabawy, odpoczynku, posiłków, czynności higienicznych.
    - Meble i wyposażenie dostosowane do wzrostu i potrzeb dzieci.

3. **Organizacja dnia:**
   Dzień w żłobku przebiega według stałego rytmu – zapewnia to dzieciom poczucie bezpieczeństwa. Harmonogram jest elastyczny i dostosowany do indywidualnych potrzeb i rytmu dnia dziecka.

OBSZARY DZIAŁAŃ OPIEKUŃCZO–WYCHOWAWCZO–EDUKACYJNYCH

1. ADAPTACJA DZIECKA W ŻŁOBKU

Cel: Ułatwienie dziecku i jego rodzinie wejścia w nowe środowisko.

Działania:

- Spotkania adaptacyjne z rodzicami i dziećmi przed rozpoczęciem roku.
- Stopniowe wydłużanie czasu pobytu dziecka w żłobku.
- Wprowadzenie rytuałów codziennego przywitania i pożegnania.
- Umożliwienie rodzicowi krótkiego pobytu w sali podczas pierwszych dni adaptacji.

Efekty:
Dziecko czuje się bezpiecznie, nawiązuje relację z opiekunem, chętnie uczestniczy w zabawach.

2. ROZWÓJ EMOCJONALNY I SPOŁECZNY

Cel: Kształtowanie umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji, współpracy z rówieśnikami.

Działania:

- Organizowanie zabaw integracyjnych i zespołowych.
- Nauka rozpoznawania emocji poprzez mimikę, gesty i ilustracje.
- Kącik emocji – rozmowy o nastrojach.
- Modelowanie przez opiekunów pozytywnych zachowań społecznych.
- Nauka dzielenia się, proszenia, dziękowania.
- Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów.

Efekty:
Dziecko potrafi rozpoznawać emocje, współpracuje w grupie, czuje przynależność do społeczności żłobkowej.

3. ROZWÓJ POZNAWCZY I JĘZYKOWY

Cel: Rozwijanie ciekawości świata, logicznego myślenia i komunikacji.

Działania:

- Zabawy manipulacyjne, eksperymenty sensoryczne, doświadczenia z wodą, piaskiem, światłem.
- Czytanie książeczek, opowiadanie, śpiewanie piosenek, słuchanie dźwięków.
- Wdrażanie do używania określeń opisujących przedmioty i zjawiska.
- Zajęcia rozwijające rozumienie pojęć przestrzennych (na, pod, za, obok).
- Wspólne oglądanie ilustracji, rozmowy o obrazkach, powtarzanie słów.

Efekty:
Dziecko chętnie podejmuje aktywności poznawcze, rozumie proste polecenia, rozwija zasób słownictwa.

4. ROZWÓJ RUCHOWY I SENSORYCZNY

Cel: Wspieranie rozwoju dużej i małej motoryki oraz integracji sensorycznej.

Działania:

- Codzienne zajęcia ruchowe w sali i na świeżym powietrzu.
- Tor przeszkód, tory sensoryczne, zabawy z piłkami, skakanie, czołganie.
- Ćwiczenia z rytmem i muzyką, taniec, zajęcia ruchowe z elementami jogi dziecięcej.
- Zabawy paluszkowe, nawlekanie, przekładanie, budowanie wież.
- Zabawy przy użyciu naturalnych materiałów (kasztany, liście, woda, piasek).

Efekty:
Dziecko rozwija koordynację, równowagę, siłę i sprawność manualną.

5. ROZWÓJ SAMOOBSŁUGI I AUTONOMII

Cel: Kształtowanie samodzielności w codziennych czynnościach.

Działania:

- Nauka korzystania z toalety, mycia rąk, samodzielnego jedzenia i ubierania się.
- Stworzenie przestrzeni sprzyjającej samodzielności
- Udzielanie pomocy tylko w razie potrzeby, chwalenie za każdy postęp.
- Pozwalanie dzieciom decydować, czym chcą się bawić i z kim.

Efekty:
Dziecko coraz częściej samo wykonuje czynności higieniczne, buduje poczucie sprawczości i zaufania do siebie.

6. POZNAWANIE I DOŚWIADCZANIE ŚWIATA

Cel: Rozwijanie poznawczej ciekawości i kontaktu z przyrodą.

Działania:

- Obserwacje zmian w przyrodzie, spacery.
- Zabawy z materiałami naturalnymi (ziemia, kamyki, woda).
- Udział w prostych doświadczeniach (rozpuszczanie, mieszanie, przelewanie).
- Poznawanie tradycji

Efekty:
Dziecko jest ciekawe świata, rozwija zmysły i umiejętność obserwacji.

7. WSPÓŁPRACA Z RODZICAMI

Cel: Budowanie partnerskich relacji i spójnego systemu oddziaływań wychowawczych.

Działania:

- Spotkania informacyjne i warsztatowe dla rodziców.
- Indywidualne konsultacje i rozmowy o postępach dziecka.
- Wspólne uroczystości (Dzień Rodziny, Warsztaty Bożo Narodzeniowe, Warsztaty wiosenne).
- Tablica informacyjna i komunikacja elektroniczna.

Efekty:
Rodzice czują się partnerami placówki, aktywnie uczestniczą w życiu żłobka.

EWALUACJA I MONITOROWANIE

Ewaluacja ma na celu ocenę skuteczności realizacji planu opiekuńczo–wychowawczo–edukacyjnego oraz doskonalenie pracy całego zespołu.
Polega na systematycznym gromadzeniu informacji dotyczących:

- jakości opieki, wychowania i edukacji,
- warunków organizacyjnych,
- poziomu zadowolenia rodziców i personelu,
- obserwowanych postępów dzieci.

Formy ewaluacji:

1. **Obserwacja bezpośrednia** – prowadzona systematycznie przez opiekunów.
2. **Analiza dokumentacji żłobkowej** – arkusze obserwacji, notatki opiekunów (załącznik nr 3).
3. **Rozmowy z rodzicami** – indywidualne i grupowe.
4. **Ankiety ewaluacyjne** – skierowane do rodziców i personelu (załącznik nr 1 i nr 2)
5. **Spotkania zespołu żłobkowego** – omówienie wyników, wnioski i modyfikacje planu.

PODSUMOWANIE

Plan stanowi podstawę organizacji pracy opiekuńczo–wychowawczej i edukacyjnej w Żłobku w Jemielnicy. Jego realizacja ma zapewnić każdemu dziecku harmonijny rozwój, bezpieczeństwo i poczucie akceptacji, a rodzicom – zaufanie do instytucji i wsparcie w wychowaniu.

załącznik nr 1

ANKIETA DLA RODZICÓW

(anonimowa – wypełnienie zajmie ok. 5 minut)

1. Jak oceniają Państwo adaptację dziecka w żłobku?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ trudno ocenić

2. Czy dziecko chętnie uczęszcza do żłobka?
☐ tak ☐ czasami ☐ nie

3. Jak oceniają Państwo atmosferę panującą w placówce?
☐ bardzo dobra ☐ dobra ☐ przeciętna ☐ wymaga poprawy

4. Czy mają Państwo poczucie, że dziecko jest w żłobku bezpieczne i otoczone troską?
☐ zdecydowanie tak ☐ raczej tak ☐ raczej nie ☐ nie

5. Jak oceniają Państwo kontakt i współpracę z opiekunami?
☐ bardzo dobra ☐ dobra ☐ przeciętna ☐ słaba

6. Czy opiekunowie informują Państwa o postępach i trudnościach dziecka?
☐ zawsze ☐ często ☐ rzadko ☐ nigdy

7. Czy zauważają Państwo pozytywne zmiany w rozwoju dziecka (np. w samodzielności, komunikacji, zabawie)?
☐ tak ☐ częściowo ☐ nie

8. Jak oceniają Państwo warunki lokalowe i wyposażenie sali zabaw?
☐ bardzo dobre ☐ dobre ☐ przeciętne ☐ słabe

9. Czy zajęcia edukacyjne i zabawy są – według Państwa obserwacji – interesujące i różnorodne?
☐ tak ☐ częściowo ☐ nie

10. Jak oceniają Państwo posiłki oferowane w żłobku (jakość, smak, różnorodność)?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ źle

11. Jak oceniają Państwo organizację dnia (rozkład zajęć, rytm dnia, odpoczynek)?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ źle

12. Jak ogólnie oceniają Państwo pracę Żłobka w Jemielnicy?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ źle

13. Jakie elementy funkcjonowania żłobka szczególnie Państwo cenią?
(prosimy o krótką odpowiedź)
.....

14. Co warto byłoby zmienić lub udoskonalić?
.....

załącznik nr 2

ANKIETA DLA PERSONELU ŻŁOBKA W JEMIELNICY

(anonimowa – wypełnienie zajmuje ok. 10 minut)

1. Jak ocenia Pani/Pan warunki organizacyjne pracy (wyposażenie, przestrzeń, pomoce dydaktyczne)?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ słabo

2. Czy liczba dzieci w grupie pozwala na indywidualne podejście do każdego z nich?
☐ tak ☐ częściowo ☐ nie

3. Czy ramowy rozkład dnia sprzyja realizacji potrzeb dzieci i pracy opiekuńczo-wychowawczej?
☐ tak ☐ częściowo ☐ nie

4. Jak ocenia Pani/Pan współpracę w zespole opiekunów?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ słabo

5. Jak układa się współpraca z rodzicami?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ trudno ocenić

6. Czy plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny odpowiada rzeczywistym potrzebom dzieci?
☐ tak ☐ częściowo ☐ nie

7. Czy ma Pani/Pan możliwość wnoszenia własnych pomysłów i inicjatyw do pracy z dziećmi?
☐ tak ☐ czasami ☐ nie

8. Jakie formy zajęć i zabaw dzieci cieszą się największym zainteresowaniem?
.....

9. Jakie trudności napotyka Pani/Pan w pracy wychowawczo-opiekuńczej?
.....

10. Jakie wsparcie (np. szkolenia, materiały, zmiany organizacyjne) byłoby najbardziej potrzebne?
.....

11. Jak ogólnie ocenia Pani/Pan funkcjonowanie Żłobka w Jemielnicy?
☐ bardzo dobrze ☐ dobrze ☐ przeciętnie ☐ źle

12. Wnioski i propozycje usprawnień:
.....

Załącznik nr 3

Akusz obserwacji dziecka 6 – 12 miesięcy

Imię i nazwisko dziecka……

Wiek dziecka (miesiące)……

Termin obserwacji……..……..

Obszar rozwojowy	**Charakterystyka nabytych umiejętności**	**Posiada/nie posiada umiejętności (tak/nie)**
Motoryczny	Siedzi bez podparcia	
	Pełza	
	Turla się	
	Raczkuje	
	Samodzielnie utrzymuje pozycję pionową	
	Podejmuje próbę samodzielnego chodzenia	
	Sięga po przedmioty będące w ruchu	
	Przekłada przedmioty z ręki do ręki	
	Trzyma kubek	
	Pije z kubka	
	Wkłada przedmioty do kubełków, pudełek	
	Posługuje się łyżką	
Społeczno-emocjonalny	Rozpoznaje osoby	
	Z niepokojem reaguje na osoby obce	
	Naśladuje osoby dorosłe lub rówieśników	
	Reaguje płaczem na głośny, nieznany dźwięk	
	Przytula się w sytuacji wyczuwanego zagrożenia	
Zabawa	Interesuje się obiektami zewnętrznymi	
	Podąża wzrokiem za zabawką	
	Posiada umiejętność koordynacji oko-ręka	
	Naśladuje ruchy dorosłego	
	Podejmuje proste zabawy z pokazywaniem	
	Staje się świadome do czego służą przedmioty codziennego użytku	
	Otwiera usta na widok jedzenia	

Samodzielność	Karmione łyżeczką je dobrze	
	Potrafi zjeść samodzielnie np. herbatnik, jabłko czy ciastko – trzymając je w ręce	
	Zaczyna siedzieć na nocniku	
	Wysadzane w porę załatwia się do nocnika	
	Umie siedzieć stabilnie w specjalnych krzesełkach, np. na jadalni	
	Pije z kubeczka trzymanego przez dorosłego	
	Potrafi współdziałać podczas ubierania i rozbierania	
Poznawczo - sensoryczny	Reaguje na zmiany otoczenia czy personelu	
	Ogląda się w lustrze, wyciąga rękę do odbicia	
	Śledzi wzrokiem upadające przedmioty	
	Szuka schowanej zabawki	
	Interesuje się przedmiotami, bada je wszystkimi zmysłami	
	Reaguje na znaczenie słowa – np. szuka wzorkiem nazywanych osób lub przedmiotów	
	Odnajduje zabawkę za przeszkodami	
	Rozumie zakaz	
	Zamyka i otwiera pudełka	
	Ogląda części składowe zabawek	
	Rzuca przedmiotami	
	Skupia uwagę na 5 minut	
Mowa	Gaworzenie	
	Powtarzanie i naśladowanie dźwięków	
	Pojawiają się ciągi sylab, np. babababa, dadadada, memememe	
	Zabawa dźwiękami - wytwarza niemal wszystkie samogłoski i sporo spółgłosek, najczęściej są to: p, b, m, n, t, d, ł	
	Naśladuje intonację, melodię, tempo języka	
	Reaguje na swoje imię	
	Rozumie proste polecenia (np. kosi – kosi, daj, weź)	
	Wskazuje palcem	
	Mówi kilka słów	

Notatki obserwacyjne:

Arkusz obserwacji dziecka 12- 18 miesięcy

Imię i nazwisko dziecka……...

Wiek dziecka (miesiące)……

Termin obserwacji……...

Obszar rozwojowy	Charakterystyka nabytych umiejętności	Posiada/nie posiada umiejętności (tak/nie)
Motoryczny	Samodzielnie stoi	
	Samodzielnie chodzi	
	Pochyla się i podnosi coś, nie podpierając się	
	Występuje chwyt pęsetowy (opuszkami palców, przeciwstawiając kciuk	
	Posługuje się łyżką	
	Ciągnie zabawkę za sznurek	
	Przewraca strony w książce	
	Rysuje na kartce kropki albo krótkie kreski	
	Pokazuje coś palcem	
Społeczno-emocjonalny	Okazuje sympatię osobie, którą akceptuje	
	Okazuje niechęć do osoby, którą mniej akceptuje	
	Pozytywnie reaguje na pochwałę	
	Imituje gesty, na przykład klaskanie w dłonie albo „pa-pa”	
	Przytula lalkę albo maskotkę	
	Pomaga w sprzątaniu zabawek	
Zabawa	Interesuje się obiektami zewnętrznymi	
	Podąża wzrokiem za zabawką	
	Posiada umiejętność koordynacji oko-ręka	
	Naśladuje ruchy dorosłego	
	Podejmuje proste zabawy z pokazywaniem	
	Staje się świadome do czego służą przedmioty codziennego użytku	
Samodzielność	Sygnalizuje, gdy wypróżni się lub gdy jest zanieczyszczone	
	Uczestniczy czynnie w ubieraniu i rozbieraniu	
	Czy reaguje na dotyk (sprawdzanie poprawności mechanizmów obronnych – np. podnoszenia z fotelika czy łóżeczka	

Poznawczo - sensoryczny	Reaguje na obrazki w książce	
	Rozpoznaje i nazywa przedmioty na obrazku	
	Obserwuje co się dzieje za oknem	
	Okazuje przywiązanie osobie, która się nim zajmuje	
	Rozumie zakazy i podporządkowuje się nim	
	Przypomina sobie o przedmiotach (np., zabawkach) po dłuższej chwili, tj. np. 10 minut	
	Wskazuje części ciała	
	Kaprysi, gdy mu się coś nie podoba	
	Naśladuje proste czynności dorosłych – kołysze lalką czy karmi	
Mowa	Mówi kilka słów	
	Mówi kilkanaście słów	
	Naśladuje głosy zwierząt	
	Pokazuje palcem to, o co prosi Wyraża żądanie/prośbę gestem lub słowem	
	Mówi dużą ilość wyrazów dźwiękonaśladowczych, np. hau, miau, mee, bee	
	Upraszcza słowa, przestawia kolejność sylab, zniekształca wyrazy pod względem brzmieniowym Często wypowiada tylko początki słów, np. da (daj), pi (pić) a spółgłoski są zmiękczane – śama (sama)	
	Utożsamia wyraz z konkretnym przedmiotem, np. lala to konkretna zabawka	
	Odnosi dane słowo do całej kategorii rzeczy, np. hau-hau to każde zwierzę, które ma cztery nogi	

Arkusz obserwacji dziecka 18 - 24 miesięcy

Imię i nazwisko dziecka……...

Wiek dziecka (miesiące)…….

Termin obserwacji……...

Obszar rozwojowy	**Charakterystyka nabytych umiejętności**	**Posiada/nie posiada umiejętności (tak/nie)**
Motoryczny	Pokonuje przeszkody	
	Wspina się	
	Wchodzi po schodach krokiem dostawnym	
	W pozycji stojącej kopie piłkę, nie przytrzymując się	
	Rzuca piłką	
	Toczy piłkę	
	Dopasowuje klocki do odpowiednich kształtów	
	Rysuje kreski z zaokrąglonymi kątami tam i z powrotem	
	Buduje i konstruuje przy użyciu różnych przedmiotów	
Społeczno-emocjonalny	Wykazuje zainteresowanie rówieśnikami	
	Bawi się równolegle w grupie innych dzieci	
	Jest uśmiechnięte, gdy wykona poprawnie jakąś czynność	
	Reaguje mimiką, by pokazać, że: „cieszę się”, „jestem zły”, „jestem smutny” adekwatnie do sytuacji	
	Pomaga przy sprzątaniu zabawek	
Zabawa	Podejmuje próby „gry” na instrumentach	
	Manipuluje zabawkami oraz przedmiotami codziennego użytku	
Samodzielność	Zgłasza potrzeby fizjologiczne	
	Prosi o picie i jedzenie	
	Je łyżką w sposób zaawansowany, bez brudzenia	
	Samodzielnie zakłada rajstopy/getry/spodenki	
	Pilnuje swojej własności, wie co do kogo należy, przestrzega podziału na zabawki swoje i cudze podczas zabawy wspólnej	
	Pomaga dorosłym w codziennych czynnościach (np. sprząta zabawki)	
	Myje samodzielnie ręce pod nadzorem opiekunki	

Poznawczo - sensoryczny	Wyraża emocje, zmienia ton i barwę głosu gdy nie potrafi wyrazić słowami swojego życzenia	
	Reaguje na zaczepianie ze strony innych dzieci	
	Zaczepia inne dzieci	
	Wskazuje na szczegóły, np. na obrazku lalki części ciała	
	Skupia uwagę na około 10 minut	
	Bawi się wśród dzieci (bez współdziałania)	
	Reaguje pozytywnie na czułość	
	Naśladuje w zabawie proste czynności	
	Widać większą dojrzałość emocjonalną w porównaniu do wcześniejszych okresów (np. reakcje na tę samą sytuację są krótsze/rzadsza	
Mowa	Używa kilkadziesiąt słów	
	Łączy w wypowiedziach słowa	
	Zmiękcza spółgłoski (np. źupa zamiast zupa)	
	Żąda od innych osób poprawnego wymawiania głosek, których dziecko samo nie jest jeszcze w stanie dobrze realizować, np. nie mówi się lyba tylko lyba	
	Nie mówi wyraźnych końcówek w wymawianych wyrazach i je upraszcza	

Notatki obserwacyjne:

Arkusz obserwacji dziecka 24-30 miesięcy

Imię i nazwisko dziecka……...

Wiek dziecka (miesiące)……..

Termin obserwacji……...

Obszar rozwojowy	**Charakterystyka nabytych umiejętności**	**Posiada/nie posiada umiejętności (tak/nie)**
Motoryczny	Wchodzi po schodach samodzielnie, krokiem naprzemiennym	
	Pełne opanowanie biegu	
	Podskakuje obunóż	
	Stoi na palcach	
	Buduje pociąg z min. pięciu klocków	
	Odkręca pokrywki	
	Rzuca i łapie przedmioty	
	Trafia przedmiotem do celu	
Społeczno-emocjonalny	Nawiązuje kontakt z rówieśnikami	
	Spontanicznie troszczy się o lalkę lub maskotkę	
	Próbuje pocieszać, gdy ktoś jest smutny	
Zabawa	Zabawy manipulacyjno-specyficzne (np. zabawa w piasku z łopatką i wiaderkiem)	
	Pojawienie się zabaw tematycznych (np. zabawa w dom, sklep, lekarza itp.)	
	Pojawienie się zabaw symbolicznych, czyli w udawanie (np. dziecko udaje, że zabawka je, chodzi czy jest chora)	
Samodzielność	Nie moczy się podczas leżakowania	
	Wkłada buty	
	Rozpina i zapina guziki	
	Chce robić rzeczy sam, mówi „ja sam/a”	
	Przestrzega, by rzeczy odbywały się wg ustalonych kolejności	
Poznawczo - sensoryczny	Wskazuje kilkanaście części ciała na obrazku	
	Powtarza kilka cyfr	
	Zapamiętuje krótki wierszyk czy fragment piosenki	
	Rozpoznaje znane drogi i miejsca i potrafi przejść je samemu, np. przejście z jadalnie do łazienki	
	Ma pojęcie liczby „jeden” (wie jakie znaczenie ma to słowo)	

	Zaczyna się włączać do zabawy z innymi dziećmi	
	Bawi się symbolicznie (np. łączy kilka czynności wobec lalki)	
	Wrażliwość na pochwały i nagany słowne	
	Występują reakcje na zachowanie innych dzieci	
Mowa	Mówi zdaniami z użyciem kilku wyrazów	
	Używa zaimka „ja”	
	Wymawia wszystkie samogłoski ustne, chociaż może niektóre zastępować	
	Prawidłowo wymawia p, b, t, d, n, ń, m, k, g	
	Używa kilkaset wyrazów (około 600)	

Notatki obserwacyjne:

Arkusz obserwacji dziecka 30 – 36 miesięcy

Imię i nazwisko dziecka…….

Wiek dziecka (miesiące)……

Termin obserwacji……

Obszar rozwojowy	Charakterystyka nabytych umiejętności	Posiada/nie posiada umiejętności (tak/nie)
Motoryczny	Pewnie trzyma przedmioty w czasie chodzenia	
	Rzuca, kopie, próbuje łapać piłkę	
	Jeździ na trzykołowym rowerku	
	Można zauważyć skoordynowane ruchy: np. równoczesne maszerowanie i wymachiwanie rąk	
	Sprawnie rysuje okrągłą spiralę	
	Zakręca i odkręca butelkę	
	Buduje wieżę z min. 8 klocków	
	Nawleka koraliki	
	Wydziera, zgniata papier	
	Trzyma narzędzia do rysowania między trzema palcami	
	Trzyma książeczki, obraca kartki	
Społeczno-emocjonalny	Bawi się w grupach rówieśników	
	Wskazuje znane mu osoby oraz je nazywa	
	Uczestniczy w zajęciach	
	Nazywa reakcje emocjonalne	
	Wyraża potrzeby w pierwszej osobie	
	Przestrzega reguł zabawy „raz ty, raz ja”	
Zabawa	Podejmuje zabawy tematyczne z rówieśnikami (np. zabawa w dom, sklep, lekarza itp.)	
	Zabawy symboliczne, czyli w udawanie (np. dziecko udaje, że zabawka je, chodzi czy jest chora)	
Samodzielność	Nie moczy się w żłobku	
	Je samodzielnie każdy posiłek	
	Myje ręce i buzię samodzielnie, podciąga rękawy	
	Ubiera się i rozbiera samodzielnie Sznuruje buty	

Notatki obserwacyjne: